

Het freinetonderwijs is in Nederland de kleinste traditionele vernieuwingsstroming. Het is daarom opmerkelijk dat in Delft ongeveer één op de tien leerlingen basisonderwijs volgt op een freinetschool.

Célestin Freinet was een Franse onderwijzer en pedagoog, die los van schoolmethodes het onderwijs levensecht maakte door het te verbinden aan de belevenissen van de kinderen, de actualiteit van het leven. De kinderen deelden hun belevenissen door erover te schrijven en te vertellen. De verhalen van de kinderen werden het startpunt van hun onderwijs.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw veroverde het freinetonderwijs Delft. Als we nu terugkijken naar die jaren, dan weten we dat de behoefte aan onderwijsvernieuwing niet uit het niets kwam, maar dat er in Delft werd gekozen voor de uit Frankrijk afkomstige revolutionaire freinetpedagogie was minder voor de hand liggend en in de ogen van menigeen zelfs controversieel.

De afgelopen 50 jaar is in Delft het freinetonderwijs zichtbaar aanwezig geweest op talloze scholen. Was het toeval dat Delft de bakermat werd van het freinetonderwijs in Nederland?

Aan de hand van de herinneringen van direct betrokkenen worden in dit boek het ontstaan en de geschiedenis van het freinetonderwijs in Delft beschreven, evenals de maatschappelijke relevantie ervan door de jaren heen.

Over de auteur

William van Treuren heeft gedurende zijn hele onderwijsloopbaan met het freinetonderwijs te maken gehad. In de jaren tachtig is hij gestart als onderwijsgevende, in de jaren negentig werkte hij als adjunct-directeur, vanaf 1999 als schooldirecteur en vanaf 2009 als bovenschools directeur van de Delftse openbare basisscholen. In dit boek brengt hij de ontstaansgeschiedenis van het freinetonderwijs en de Delftse freinetscholen in beeld. Hij laat zien waarom het freinetconcept ook na 50 jaar nog altijd actueel is.

Het freinetonderwijs in Delft Na 50 jaar nog steeds actueel!

William van Treuren

HET FREINETONDERWIJS IN DELFT

NA 50 JAAR NOG STEEDS ACTUEEL!

William van Treuren

© 2021, Stichting Libriijn. Postbus 121, 2600 AC Delft

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

Met betrekking tot sommige teksten en/of illustratiemateriaal is het de auteur, ondanks zorgvuldige inspanningen daartoe, niet gelukt eventuele rechthebbende(n) te achterhalen. Mocht u van mening zijn (auteurs)rechten te kunnen doen gelden op teksten en/of illustratiemateriaal in deze uitgave, dan verzoeken wij u contact op te nemen met stichting Libriijn.

NUR 190, 695, 840, 841
ISBN 978-94-0364-129-4
Eerste druk 2021

Auteur: William van Treuren

Redactie: Marita Weener, www.redactiebureauamaritaweener.nl

Ontwerp en vormgeving: Studio Uppercase, www.studiouppercase.nl

Fotografie: Stef Breukel, Maria van Gaalen, Loek van der Klis, Emmely van Mierlo en Frans Weeber

Uitgever: Sabine Kokee, www.leuker.nu

Druk: Maak je eigen onderwijsboek, www.maakjeeigenonderwijsboek.nl

Deze uitgave is gemaakt in opdracht van Stichting Libriijn Openbaar Onderwijs, Delft.

Inhoud

Voorwoord	5
1. Wie was Célestin Freinet?	9
2. De aanleiding voor onderwijsvernieuwing	17
3. De keuze en de strijd voor het freinetonderwijs in Delft	27
4. De OO6-scholen in beeld	57
De Jac. P. Thijsseschool en De Parkschool	59
De Van Everdingenschool en De Achtsprong	81
De Brahmshof, later De Bloemenhof	93
De Jan Vermeerschool	103
De Dirk van Bleiswijckschool	111
De Hugo de Grootsschool, later Freinetschool Delft	119
De Delftse freinetkleuterscholen	157
5. De actualiteit van het freinetonderwijs	165
Verantwoording	193
Bronnen	200

De leerlingen overleggen over het werk nadat ze hun werkplan hebben ingevuld.

Voorwoord

Dit zijn de eerste woorden van een boek over het ontstaan en de vijftigjarige geschiedenis van het freinetonderwijs in Delft.

Het lezen van de eerste zin van het boek is voor wie heeft leren lezen niets bijzonders en geeft informatie over wat de lezer ongeveer mag verwachten bij het verder lezen. In het hoofd van de lezer ontstaat hersenactiviteit, want geschreven taal prikkelt de nieuwsgierigheid als het onderwerp van het verhaal tot de verbeelding spreekt. Nieuwsgierigheid geeft een aanzet tot leren, omdat geïnteresseerdheid leidt tot een prikkel om te willen weten, te willen kunnen of proefondervindelijk te verkennen en te ontdekken. En dan begint Célestin Freinet in beeld te komen.

Deze publicatie gaat over de afgelopen vijftig jaar, waarin het freinetonderwijs in Delft tot bloei is gekomen.

Vanuit meerdere invalshoeken en bronnen ben ik op zoek gegaan naar waarom er juist in Delft door meerdere openbare scholen werd gekozen voor freinetonderwijs. En ook waarom dit juist in dit tijdsgewricht gebeurde. Daarnaast was ik nieuwsgierig naar de actuele betekenis van de pedagogisch-didactische ideeën van Célestin Freinet voor het hedendaags onderwijs. Is het freinetonderwijs nog dagelijks een avontuur?

In het boek gaat het om de ontstaansgeschiedenis van het freinetonderwijs in Delft, maar er zullen zeker levendige en tot de verbeelding sprekende voorbeelden vanuit de dagelijkse praktijk van het freinetonderwijs worden beschreven. Bij Freinet draait het om onderwijs vanuit de actualiteit en ervaringen van de schoolbevolking, en dat zijn verhalen! Het is echter geen boek over Freinet, maar een boek over de Delftse freinetscholen.

De bedoeling van dit boek is om enerzijds te beschrijven waarom de bakermat van het freinetonderwijs in Delft ligt, wat de reden is dat ongeveer de helft van de Delftse openbare lagere en kleuterscholen in de jaren zeventig van de vorige eeuw ervoor kozen om volgens de onderwijsidealen van de Franse onderwijzer Célestin Freinet te gaan werken, maar ook om vanuit interviews met pioniers te beschrijven wat hun drijfveren waren om hun scholen te transformeren tot freinetschool, wat in hun beleving destijds de maatschappelijke relevantie van het freinetonderwijs voor hun scholen was. Daar horen ook de verhalen bij over welke weerstanden overwonnen moesten worden om Freinet in Delft op de kaart te zetten. Onderwijsinnovatie staat niet los van ontwikkelingen in de samenleving. De historische context wordt beschreven.

Dit boek moet daarnaast een feest van herkenning zijn voor de vele duizenden onderwijsgeevenden, leerlingen, ouders en andere betrokkenen die in de afgelopen vijftig jaar een deel van hun leven hebben doorgemaakt op één van de Delftse freinetscholen: De Parkschool, de Hugo de Grootschool, de Margrietschool, de Freinetschool Delft, de Jac. P. Thijsseschool, De Hummelhof, De Bloemenhof, De Brahmshof, de Van Everdingenschool, De Achtsprong, De Wigwam, de Dirk van Bleiswijkschool, de Beatrixschool, de Jan Vermeerschool en/of de Ireneschool.

In het boek zal de geschiedenis van deze scholen en hun bijdrage aan het freinetonderwijs in Delft worden beschreven. Veelal gebeurt dit aan de hand van kleurrijke herinneringen en voor een deel ook door verhalen over de inzet van freinettechnieken. Omdat ik onderwijsgevende op de Hugo de Grootschool ben geweest en directeur van de Freinetschool Delft kon ik het niet laten om verhalen over eigen belevenissen te schrijven. Deze voorvallen hadden ongetwijfeld ook op de andere freinetscholen plaats kunnen vinden.

Zeker in de beginfase had elke freinetschool een eigen gezicht, waarin de plaats van de school in de stad een belangrijke rol speelde. Daarnaast speelden vanzelfsprekend de persoonlijkheden van het hoofd (later de directeur) en de onderwijsgeevenden een rol van betekenis bij het beeld dat de school bij de leerlingen van toen heeft achtergelaten. Menig lezer zal zich nog wel een onderwijsgevende uit de basisschoolperiode voor de geest kunnen halen die een bijzondere indruk heeft achtergelaten.

Dit boek gaat niet over de hoofden van de scholen en de onderwijsgeevenden, maar wel over hun werk. Ze komen bij tijd en wijle aan het woord om hun verhaal over hun school of het freinetonderwijs te vertellen. En als ze vanuit interviews een bijdrage aan dit boek hebben geleverd, worden ze in het kort voorgesteld.

Ik hoop dat de verhalen over de eigen belevenissen in het freinetonderwijs tot leven komen bij lezers die bij een freinetschool betrokken waren als onderwijsgevende, leerling, ouder of anderszins. Het boek is zeker ook interessant voor lezers die geïnteresseerd zijn in de ‘bottom-up’-ontwikkeling van onderwijs binnen de Nederlandse context.

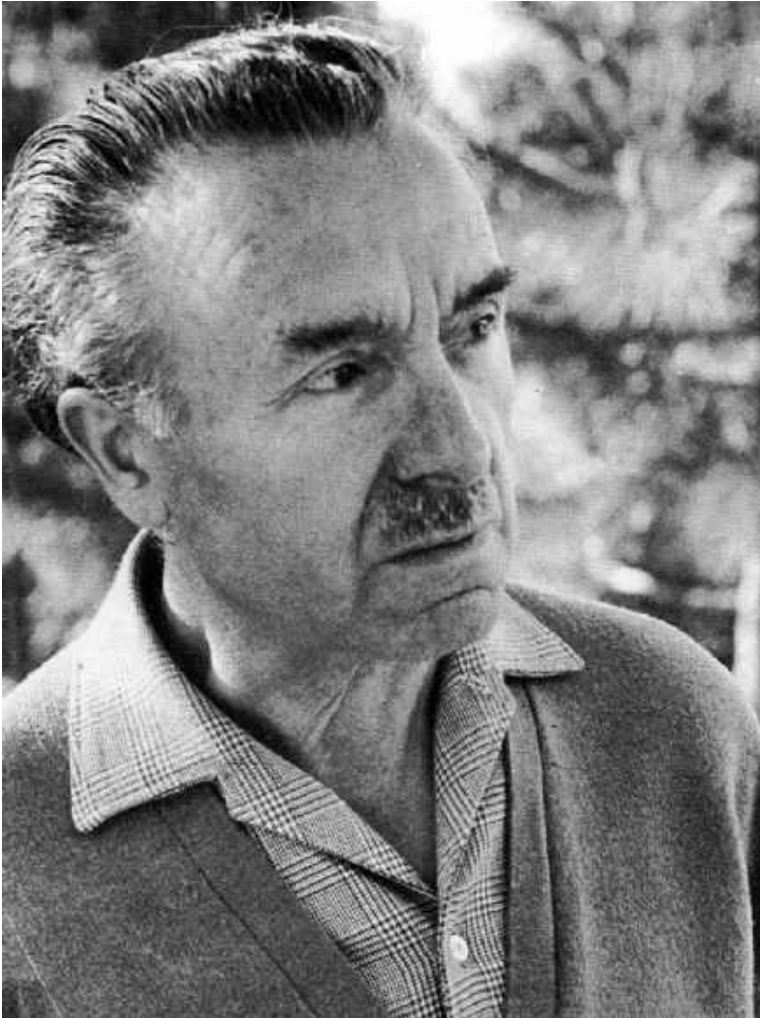
In dit boek zal beperkte aandacht worden besteed aan het leven, het werk en de onderwijsopvattingen van Célestin Freinet, omdat hierover vele uitgaven zijn verschenen. Wel wordt naast een kenschets van het pedagogisch-didactische concept met kenmerken en technieken aan het einde van hoofdstuk 1 een verwijzing naar een literatuurlijst opgenomen voor lezers die zich meer willen verdiepen in deze onderwijsvernieuwer uit het begin van de twintigste eeuw.

Ik hoop en verwacht dat dit boek voor de lezers met een onderwijskundige achtergrond aan zal tonen dat het freinetonderwijs als ervaringsgericht onderwijs gedurende haar ongeveer honderdjarig bestaan naast betekenisvol ook maatschappelijk

relevant is gebleven. Daartoe worden er door leerlingen uit de jaren zeventig herinneringen opgehaald en benoemen ze de rol van het freinetonderwijs van destijds voor hun eigen ontwikkeling. Tot slot worden de onderwijsideeën van Célestin Freinet en de moderne pedagoog Gert Biesta naast elkaar gezet op zoek naar overeenkomsten die de relevantie van de ideeën van Freinet voor het hedendaagse onderwijs aantonen.

Voor de ouders, leerlingen en ook de medewerkers van de scholen hoop en verwacht ik dat dit boek mooie herinneringen aan een tijd op hun eigenwijze moderne freinetschool zal ophalen.

William van Treuren

Célestin Freinet

1. Wie was Célestin Freinet?

Célestin Freinet (1896-1966) was een onderwijzer en belangrijke Franse pedagoog van de twintigste eeuw. Hij was een bewonderaar van de filosoof en onderwijshervormer John Dewey en een jongere tijdgenoot van reformpedagogen als Montessori, Parkhurst (Dalton), Petersen (Jenaplan), Steiner (Vrije school), Decroly, Korzszak, Makarenko en Ferrière.

De reformpedagogen werden beïnvloed door de achttiende-eeuwse Franse filosoof Jean Jacques Rousseau, voor wie leren door ervaren het hoofdprincipe van de opvoeding was en leerfasen dientengevolge moesten worden afgestemd op het natuurlijk groeiproces van het kind. De reformpedagogen van de twintigste eeuw vonden elkaar in het kritiseren van de kloof tussen kind en school en tussen het schoolleven en het echte leven. Ondanks de verschillen in uitwerking kozen de reformpedagogen ervoor het kind en het respect voor het kind centraal te stellen. Het onderwijs in de scholen moet aansluiten bij de ervaringen en belevingswereld van het kind, het kind moet een eigen inbreng kunnen hebben. De leerstof moet daarbij worden afgestemd op de ontwikkeling van de kinderen en niet andersom.

Freinet was een boerenzoon, die nadat hij in de Eerste Wereldoorlog aan een long gewond was geraakt in 1920 als onderwijzer aan het werk ging in een openbaar dorpsschooltje in Bar-sur-Loup. Zijn schooltje was een jongensschool, die zich in het gemeentehuis bevond. Al snel ontdekte hij dat de kinderen meer geboeid waren door het leven in het dorp dan door de niet op de belevingswereld van de kinderen afgestemde leerstof in de school. Hij herkende het gevoel van opgesloten zijn en verveling uit de tijd dat hij zelf leerling van een lagere school was. Freinet was een avontuurlijk ingestelde man, die hield van het buiten zijn. Voor zijn gezondheid was het bovendien goed om in de buitenlucht te vertoeven, waarmee zijn schoolwandelingen worden verklaard.

Hij nam de kinderen mee naar buiten en tijdens deze schoolwandelingen ontdekte hij dat de motivatie bij de kinderen voor wat er buiten te zien en te beleven veel groot was. Daar kwam hij proefondervindelijk achter. Studie, studiereizen en uitwisselingsactiviteiten droegen bij aan zijn ontwikkeling.

Tijdens zijn studiereizen en congressen van de new fellowship ontmoette hij Peter Petersen (1923), John Dewey (1924), Ferrière (1924), Ovide Decroly (1925), Maria Montessori (1925) en Helen Parkhurst (1931). Zo groeide bij hem de overtuiging dat de belevingswereld van de kinderen het uitgangspunt moest zijn van het leren. Deze overtuiging sloot aan bij die van de reformpedagogen uit zijn tijd.

2. De aanleiding voor onderwijsvernieuwing

In het Delftse openbaar lager onderwijs startte kort voor 1970 een zoektocht naar vernieuwingen die het onderwijs aan en de ontwikkeling van de leerlingen zouden kunnen verbeteren; men hoopte een doorgaande lijn van 4- tot 12-jarigen te kunnen bewerkstelligen.

Men wilde afscheid nemen van de overvolle klassen in de lagereschoolperiode en het algemeen gehanteerde model van klassikaal lesgeven, waarin letterlijk geen ruimte bestond om het onderwijs af te stemmen op de verschillen tussen kinderen.

2.1 Landelijke ontwikkelingen

Deze ontwikkeling in het onderwijs was niet typisch Delfts. Vanaf het einde van de Tweede Wereldoorlog was op meerdere fronten de drang tot vernieuwing en herstructurering van het onderwijs onderwerp van studie. Minister Rutten van de Katholieke Volkspartij (KVP) was de eerste minister van onderwijs die in 1951 in zijn eerste Onderwijsnota¹ plannen ontvouwde voor een reorganisatie van het voortgezet onderwijs, waarop minister Cals (KVP) later zou voortbouwen. Het zou tot 1968 duren tot het voortgezet onderwijs daadwerkelijk werd geherstructureerd.

In 1964 dacht staatssecretaris Grosheide al na over herinrichting van wat we nu het basisonderwijs noemen, maar eertijds lager en kleuteronderwijs was. In 1966 zette hij een formele stap door een ambtelijke commissie de opdracht te geven een wet op het basisonderwijs te ontwerpen. Nu zou dat als een vreemde eerste stap worden beschouwd, maar het was eertijds nog niet de gewoonte een maatschappelijke discussie over nut en noodzaak te voeren en daarna een wet te ontwerpen. Vanaf 1966 tot het aantreden van minister Van Kemenade in 1973 gebeurde er weinig dat de basisschool dichterbij bracht. Direct na het aantreden van minister Van Kemenade werd de nota 'Uitgangspunten voor het beleid ten aanzien van onderwijskundige experimenten geïntegreerd kleuteronderwijs en gewoon lager onderwijs voor de leeftijdsgroep circa 4-12-jarigen' opgesteld door de Commissie Onderwijs Experimenten.

Het gevolg was dat de idee van de basisschool langzaam wortel schoot binnen het onderwijsveld en er oog kwam voor de veranderingen in het onderwijs aan kinderen tot ongeveer 12 jaar.

Een belangrijke reden om het onderwijs aan 4-12-jarigen te herstructureren en te vernieuwen was publicatie van het rapport 'Opstaan tegen het zittenblijven' van Doornbos uit 1970. Het rapport signaleert dat inefficiënte werkwijzen en verouderde organisatiebeginselen belangrijke oorzaken zijn dat deze eerste fase in het onderwijsbestel nodig moet worden aangepast aan de eisen van de tijd met als speerpunten: het afschaffen van het zittenblijven en daarnaast het verkleinen van de leerkracht-leerlingratio. Er ontstaan ook ideeën voor het onderwijs aan 4-12-jarigen.

In 1968 verschijnt het rapport 'Nieuwe onderwijsvormen voor 5- tot 13- á 14-jarigen'. Het rapport is in opdracht van de toenmalige Nederlandse Onderwijzersvereniging (NOV) door een studietoelcommissie bestaande uit wetenschappers en onderwijsgeevenden opgesteld. Het rapport markeert de start van een langdurig traject van discussies over deze onderwijssector, uiteindelijk resulterend in de Wet op het basisonderwijs in 1985.

Vanaf het eind van de zestiger jaren tot kort voor het van kracht worden van de wet, is er een veelheid aan initiatieven op lokaal niveau, binnen de kaders van vernieuwingsbewegingen, belangenorganisaties, en uiteindelijk de rijksoverheid om de vernieuwing en herstructurering inhoud en vorm te geven, waarover later in dit boek meer.

¹ Het onderwijsplan betoogde dat modern onderwijs qua leerstof en lesmethode beter zou moeten aansluiten bij de psychische geaardheid van het kind. Tot het verschijnen van het plan kreeg vooral de financieel-administratieve kant van het onderwijs de aandacht.

3. De keuze en de strijd voor het freinetonderwijs in Delft

In het hoofdstuk 'De aanleiding voor onderwijsvernieuwing' zijn de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot de komst van het basisonderwijs beschreven.

Naast landelijke ontwikkelingen gericht op herstructurering en inhoudelijke vernieuwing van het onderwijs hebben maatschappelijke ontwikkelingen aan het einde van de jaren zestig invloed gehad op het ontstaan van het freinetonderwijs in Delft.

3.1 Heilige huisjes sneuvelen

De reden waarom er begin jaren zestig werd nagedacht over een hervorming van het onderwijs aan kinderen tot en met 12 jaar heeft naar het zich laat aanzien te maken gehad met ontwikkelingen in de maatschappij, waarbij de roep om democratisering en meer vrijheden kenmerkend was. Het was de tijd van onder meer de studentenprotesten, flower power, Provo en protestacties tegen de oorlog in Vietnam.

Waarschijnlijk waren het met name de secularisering, ontkerkelijking en ontzuiling uit deze periode die tot blijvende culturele veranderingen hebben geleid, omdat ze voorafmalige zekerheden in het denken over de ordening van de maatschappij aan het wankelen brachten. Deze veranderingen kregen logischerwijs ook invloed op het denken over opvoeding en onderwijs. Opmerkelijk daarbij blijft dat in een ontzuilde maatschappij het onderwijs verzuild georganiseerd is gebleven, hetgeen niet alles zegt over de invloed van levensbeschouwing en religie in het onderwijs op de scholen in Nederland, maar wel over de wijze waarop het onderwijs bestuurlijk is ingericht. Ook binnen de Delftse context speelt de verzuiling een rol bij het ontstaan van het freinetonderwijs.

3.2 Stelselwijzigingen

Binnen het onderwijsstelsel was het trouwens ook niet vreemd dat het kleuteronderwijs en lager onderwijs bij een verandering betrokken raakten. Eerder werd een hervorming doorgevoerd in het middelbaar onderwijs, dat vanaf 1968 bij de invoering van de wet ‘voortgezet onderwijs’ ging heten.

Deze wet, die ook wel de Mammoetwet werd genoemd, was bedoeld om leerlingen de kans te geven om een algemene en aansluitend een beroepsopleiding te volgen. De regering vond het van belang met oog op de kwaliteit van de samenleving, dat alle leerlingen een algemeen vormende periode binnen het onderwijs kregen aangeboden. Deze keuze kende een emanciperende werking en leidde tot bewustwording van het democratisch burgerschap. In de voorafgaande periode met de ambachtsschool, de huishoudschool, het meer uitgebreid lager onderwijs (mulo) en de hogereburgerschool (hbs) gingen leerlingen na het middelbaar onderwijs veelal gelijk aan de slag in een beroep.

Met de komst van de wet op het voortgezet onderwijs werd de beroepskeuze voor veel leerlingen verschoven naar een later moment, omdat het nadrukkelijk de bedoeling werd dat leerlingen na het behalen van hun diploma in het lager beroepsonderwijs (lbo), het middelbaar algemeen vormend onderwijs (mavo), het hoger algemeen vormend onderwijs (havo) of het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) doorstroomden naar het middelbaar of hoger beroepsonderwijs, dan wel naar de universiteit.

Overigens is de idee dat de Mammoetwet in het leven was geroepen om de sociale ongelijkheid te bestrijden onjuist. Dat is een motief uit het begin van de jaren zeventig, toen de sociaaldemocraat Van Kemenade minister van onderwijs werd. Dit motief heeft bij de politieke besluitvorming geen rol gespeeld.

De landelijke maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen rond 1970 zijn in hun onderlinge samenhang geschetst. Het verhaal zoomt nu in op de veranderingen in Delft.

4. De OO6-scholen in beeld

- De Jac. P. Thijsseschool en De Parkschool
- De Van Everdingenschool en De Achtsprong
- De Brahmshof en De Bloemenhof
- De Jan Vermeerschool
- De Dirk van Bleiswijckschool
- De Hugo de Grootschool en de Freinetschool Delft
- De Delftse freinetkleuterscholen

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling van de zes freinetscholen, de OO6-scholen, over een periode van vijftig jaar beschreven.

De Jac. P. Thijsseschool en De Parkschool

Uit de informatie van het rapport 'Bloed, zweet en tranen', dat het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum in 1975 op verzoek van de Delftse wethouder van onderwijs Ger Castelijns samenstelde om de beginsituatie en basiskwaliteit van de startende freinetscholen te duiden, blijkt dat de Jac. P. Thijsseschool met haar metamorfose tot freinetschool via de onderwijskundige aanpak een verandering van de maatschappij wilde bereiken. Bij dit doel valt op dat de school in het werken volgens Freinet de relatie legt tussen de onderwijskundige benadering volgens Freinet en zijn visie op maatschappelijke vernieuwing. Voor de school was deze relatie 50 jaar nadat Freinet zijn onderwijsloopbaan in Frankrijk startte ook in het Nederland van de zeventiger jaren actueel.

De kinderrijke wijk Voorhof

De Jac. P. Thijsseschool startte in 1968 als afsplitsing van de Christiaan Huygensschool. Bij de naamgeving lukte het de school om, in tegenstelling tot de gewoonte openbare scholen te vernoemen naar historisch bekende Delftenaren, de school naar Jac. P. Thijsse, als 'groene' schoolmeester te vernoemen. Jac. P. Thijsse had niet veel meer met Delft te maken anders dan dat zijn vader met exact dezelfde voornamen er geboren was.

De wijk Voorhof werd als wijk met veel hoogbouw uit de grond gestampt en was destijds de dichtstbevolkte wijk van West-Europa. De school startte met vijf groepen van meer dan 40 leerlingen in een eenvoudig en snel te realiseren schoolgebouw (systeembouw) tegenover het uiteindelijke schoolgebouw, dat gebouwd was voor traditioneel onderwijs. De onderwijsgeevenden waren jong en ambitieus. Ze stonden open voor onderwijsvernieuwing. Decroly was een aansprekende pedagoog, maar ook bij Montessori en Parkhurst zocht men naar inspirerende ideeën.

De keuze voor vernieuwingsonderwijs

Bij de start van de school ontstonden dus reeds de eerste gedachten om het onderwijs op de Jac. P. Thijsseschool op een vernieuwende, eigentijdse wijze vorm te geven. Pas bij de komst in 1970 van Frans Versluis naar Delft kon de puzzel volledig worden gelegd en werd voor het navolgen van de Franse pedagoog en onderwijzer Célestin Freinet gekozen.

De Delftse onderwijsvernieuwers van meerdere openbare lagere en kleuterscholen vonden elkaar en sloten zich vol enthousiasme aan bij de onderwijsvisie van Freinet en kozen er in hun onderwijs voor de belevingswereld van de leerlingen als vertrekpunt te nemen.

5. De actualiteit van het freinetonderwijs

Het freinetonderwijs in Delft bestaat nu zo'n vijftig jaar. Wereldwijd is freinetonderwijs al honderd jaar onderwijs met een sterke maatschappelijke verankering. De vraag ligt voor in hoeverre het freinetconcept nog steeds actueel is als bron van inspiratie, als bron van methodiek en werkwijzen en als antwoord voor onderwijsgeevenden die het eigen onderwijs inhoud en vorm willen geven.

Bij het zoeken naar een antwoord op deze vraag ga ik eerst terug naar het moment dat Célestin Freinet dorpsonderwijzer werd, waarbij de volgende vragen opkomen:

- Hoe zag de actualiteit op het platteland van Frankrijk er rond 1920 uit?
- Welke kwaliteiten hadden de kinderen nodig om in 1920 op het Franse platteland te kunnen functioneren als kritische, zelfbewuste democratische burgers in de dop?
- Welke maatschappelijke omstandigheden speelden een rol?
- Op welke wijze verbond hij de actualiteit aan het onderwijs dat hij voorstond?

Vervolgens ga ik terug naar het Delft van omstreeks 1970, het moment dat het freinetonderwijs op de openbare lagere scholen werd geïntroduceerd, en stel dezelfde vragen, maar nu gekoppeld aan de Delftse omstandigheden.

- Op welke wijze werd in Delft de actualiteit met het onderwijs verbonden door de zes openbare lagere scholen en de kleuterscholen waarmee ze samenwerkten?
- Kon het freinetonderwijs in de zeventiger en tachtiger jaren als eigentijds beschouwd worden?
- En hoe zit dat in 2021?

Daarna komen de Delftse oud-leerlingen aan het woord.